

COMETA

Comedie în trei acte și în versuri

ACTUL III

Acțiunea se petrece la D-na Mirea.

O casă la țară, cu terasă și un balcon îmbrăcat în vreji de trandafiri. Balconul dă spre o grădină cu alei, care se prelungesc pe planul întâi și în fund. La marginea scării, de o parte și de alta, leandri înfloriți. Mai încolo bănci de piatră și straturi de flori. Copaci mari prin care se străvede cerul de noapte.

La ridicarea cortinei toată societatea e în așteptarea Cometei; singură Roro, sub un lampădar, stă izolată și citește.

Scena I

RORO, TANȚA, CLEO, LUCICA, NINETA, COLUM,
PRALEA, RUDI.

CLEO

Relâche și 'n astă seară!

PRALEA

Cum?... Se 'nnorează iar?

LUCICA

Iar a lăsat cortina divinul impresar?

COLUM

De ce n'aveți răbdare?

RUDI

Eu nu sînt noctambul

Ca dumneata....

CLEO

Ieri noapte am așteptat destul....

TANȚA

Eu nu știu, dar ai spune c'o face intradins....

COLUM

Ieri noapte-abia plecaseți și norii s'au desprins
Și-a răsărit deodată acolo, între brazii...

NINETA

Eu una, mi se pare c'o să renunț și azi...
Prea și bate joc de public...

PRALEA

Conjur'o tu, poete!

TANȚA

Roro! tu pui pe goană sărmanele comete....

LUCICA

Roro-i de vină numai!

NINETA

De asta nu apare!

CLEO

Așa-i!... ca bietul Tity...

PRALEA

Dar ce s'o fi făcut?

COLUM

L'am întâlnit odată... Era cam abătut
Și imi spunea că pleacă....

TANȚA

Cum? Fără nici un gest?

Făr' să depun' o cartă?

COLUM

Vorbea de Hamerfest,
De fiorduri și ghețare, de nordice minuni,
De noaptea care ține într'una șase luni,
De pinguini, de Ibsen, de ursul alb feroce,
De vesta ce-o să-și facă din pielea unei focce,
Că nu mai merge-aicea cu traiul monoton,
Și pleacă deci să moară ca cetățean lapon.

TANȚA

Și a plecat?

RUDI

E 'n stare nebunul!

PRALEA

Ce păcat!

Era așa de vesel!

RUDI

Ei ași! Un desperat!

Un om ce n'are 'ntr'insul nimica.... Un smintit
 Ce și bate joc de toate, c'un ris nesuferit
 Rinjind ca o reclamă expusă de-un dentist....

COLUM

(cu căldură)

Eu cred că, dimpotrivă, în fond e un artist,
 Un suflet ce vibrează adesea mai profund,
 Mai sincer decât alții.... că 'ntr'insul se ascund
 Simțiri mai delicate, mai gingașe, mai rare,
 Ce parcă se sfiște să le rostească tare,
 Că-i un poet din fire, ce nedeprins să scrie,
 Ca un Nabab aruncă imensă-i bogăție
 În daruri de cuvinte și glume sclipitoare....

RUDI

Lăsați-mă în pace!... Ce? Parcă-i lucru mare
 Să 'nșiri mereu la vorbe, fără vre-un scop anume?
 Și chiar artist să fie! Ce face el pe lume?....

PRALEA

(furios, către Rudi)

Știi dumneata ce-i lutul, un vers sau o culoare?
 Știi ce-i să dai o formă simțirii ce te doare?
 Ți-ai dat vreodată samă ce însemnează artă?
 Cum îți permiți atunci, mă rog?

RUDI

(înțepat)

Mă rog, mă iartă!

Dar ce-are-a face arta cu micul meu crou?

PRALEA

(se ridică furios; în momentul acesta intră D-nele Mirea și Gubin).

Scena II

ACEIAȘI, D-na MIREA și D-na GUBIN

PRALEA

Dă-mi voc. ce-are-ă face?...

D-na GUBIN

(cătind spre cer)

Ei, cum stăm? Ce mai nou?

D-na MIREA

(acelaș joe)

A apărut vecina?... Da' scumpă-i la vedere!

PRALEA

(cu minile la spate, se plimbă furios)

D-na GUBIN

Dar ce-are domnu' Pralea?

RUDI

Ce are?... N'are bere!

PRALEA

(înapăcat, rizind)

Aici ai nimerit-o! E drept că n'o reneg,
 Și-o am în mare stimă... dar totuși, nu 'nțeleg
 Ce are-a face berea cu ce vroiam să spun.
 În lume fantazia-i un dar puțin comun
 Și trebuie-admirată... Ce'mi pasă că nu scrie,
 Cînd poate să arunce puțină poezie
 În lumea asta plină de sportsmeni, cum e domnul...
 (arătînd pe Rudi)

RUDI

S'a supărat maestrul!...

D-na MIREA

(intrerupînd)

Dar nu găsiți că somnul
 Își are și el rostul?.. Se vede c'ați uitat
 Excursia de mine...

TANȚA

Nu, eu am renunțat...
 Eu țin să văd cometa cu ori ce preț...

CLÉO, LUCICA, NINETA

Și noi!

RORO

(ridicind ochii de pe carte)

Lăsați că peste-un secol se'ntoarce ea 'napoi!

NINETA

Noi azi o vrem!

TOATE

(ca la teatru)

Cometa!

D-na MIREA

Ei bine, dar e nor
Și e cam frig... Pe mine m'a prins ca un fior...

D-na GUBIN

Da, 's reci nopțile-acuma... Hai să intrăm în casă...
Poftim, domnule Pralea... Dă'mi brațu-așa, și lasă...
Știm noi cum sînt artiștii... Li știm noi cum s'aprinde
Pentru-o nimică toată și ce greu se deprind
Cu lumea... Pentru-o vorbă înalță baricade!
Alecsandri sârmanul...

NINETA

(imitînd-o, către Colum)

Ce suflet cum se cade!

RUDI

Nici vorbă! Niște îngeri artiștii... cui o spui?

CLEO

Nici morți nu scapi de dinșii că se prefac statui!

D-na MIREA

Hai, fetelor, că-i rece... Roro, nu vii?

RORO

(ridicînd ochii de pe carte)

Acum!

Să'mi isprăvesc pasajul...

D-na MIREA

Hai!

(Toți pornesc spre ușa salonului, afară de Roro, care oprește pe
Colum în treacăt)

RORO

Domnule Colum!

Scena III

RORO, COLUM

RORO

O vorbă...

COLUM

Domnișoară...

RORO

E-adevărat ce-ai spus?

COLUM

De cine ?

RORO

(incurcată)

A, de nimeni... (schimbând vorba și arătând cerul).

Uite-o rachetă sus

Cum își descrie arcul !... Și alta... E-o splendoare !

COLUM

Da,—e-anotimpul ploii de stele căzătoare !

RORO

(reluând fraza de mai înainte)

Și... a plecat ? (incurcată din nou, arată cerul)

A treia !

COLUM

(zimbînd)

Am înțeles acum

De cine este vorba !

RORO

Da, domnule Colum !

Te știu că-mi ești prieten...

COLUM

(mișcat se face că se uită și el la cer)

Privește încă una !

RORO

Să le lăsăm... Prietenii am fost întotdeauna...
Deci nu 'ntreba nimica și spune'mi : a plecat ?

COLUM

Da.

RORO

(după o pauză)

Mulțămesc... Atuncea, era adevărat...

(pauză)

La revedere dară...

(îi întinde mîna)

COLUM

Mini iarăși va fi soare !

RORO

Nu... eu rămîn cu ploaia de stele căzătoare !...

(Colum pleacă).

Scena IV

RORO apoi TITY

RORO

(rămîne pe gînduri un moment, apoi încearcă să citească. Un colț de cer întunecat se deschide, luminînd balconul și o parte din grădină. După un timp se aud de departe acordurile unei ghitare. Roro tresare și ascultă. Crede întii că vin din casă și se uită într'acolo, apoi se întoarce repede spre balcon, ghitara tace).

Mi s'a părut...

(încearcă să reieie cititul)

TITY

(în vremea asta apare de supt arbori, cu o scară de funie pe umeri, cu o lungă mantie de hidalgo și cu o ghitară. Se uită și vede pe Roro, își ia o atitudine de amarez romantic și zdrîngăne ghitara).

RORO

(tresărînd se pleacă pe rampă uimită, scăpînd cartea din mîna)

TITY

(își dă bereta pe ceafă, și prinzînd un acord, începe:)

Aicea iat'o casă

Și iată și-un balcon.

Și luna-i radioasă

Pe-al cerului plafon :

Arată-te, frumoasă,

Și vin-o pe balcon !

(zdrîngăne ghitara)

RORO

(se apleacă din nou și ride)

Ce-i asta ?

TITY

(continuind serenada, grav)

Mi-ai spus s'aduc ghitarra
 Și iată, m'am supus !
 Mi-am procurat și scara
 Să urc pe ziduri, sus, —

(Un gest larg)

Romantică e sara
 Și toate's cum mi-ai spus !

RORO

(rizind cu hohot)

Vai, Doamne, ce nebun !

TITY

(zdringănind cu *brio*)

M'am travestit, privește
 În mindru trubadur,
 Nici manta nu'mi lipsește :
 Admir-o, te conjur !
 Nimic nu mă oprește
 Ca inima să'ți fur !

(zdringăne cu furie)

RORO

(abia ținindu-se de ris, ia un trandafir din păr și-aruncă'n el)
 Taci că te-aude lumea...

TITY

(intinde ghitarra și prinde trandafirul. Inspirat :)

Ei, lasă-mă să spun...

Nu-i gata serenada...

(continuind :)

E ora cind am brio.
 Las' să mă manifest,
 Că de nu vrei, adio !
 Plec iar la Hamerfest !

(Mai zdringăne odată ghitarra și se uită la Roro, mindru)
 Și atita..

RORO

(rizind)

Vino sus

Și te prezintă mamei...

TITY

A, nu's deloc dispus...

Laponul nu admite astfel de etichete...

RORO

Să fi rămas acolo...

TITY

(amenințelor, gata să reinceapă)
Anunț alte cuplete!

RORO

A... nu ! Destul ! Dar spuneți, vă rog, de cind in țară ?

TITY

(pregătindu-se din nou)

Ghitara mea...

RORO

Mă supăr... Surdină la ghitară!

TITY

De va tăcea ghitara, atuncea eu voi u plinge...
Dar mă supun... Privește!

(așezind ghitara pe bancă)

Și ca un strop de singe

(lăsind trandafirul se cadă ușor pe strune)

Pe coarde drept surdină rămie trandafirul...

RORO

Mi-e teamă iar de-o criză... Se'ntoarce iar delirul ?

(indicind trandafirul de pe ghitară)

Redă-mi-l ! (se pleacă peste balustrada balconului)

TITY

(acoperindu'și ghitara cu brațul)

Nu se poate !

RORO

(coborind citeva trepte)

Ba da !

TITY

(ridicind trandafirul de pe ghitara care vibrează)

E-al meu de-acum!

S'a imbibat de sunet suavul lui parfum

Și cintă toată floarea din suta ei de foi...

Sonoră cintă floarea...

(duce trandafirul la gură)

RORO

(alergînd spre dinsul)

Nu... dă-mi-l înapoi!

(întinde mîna să apuce trandafirul. *Tity* se apără și în luptă floarea se scutură.)

TITY

(consternat)

Vezi ce-ai făcut?... Acuma nu-i nici al dumitale
Și nici al nimănuia...

RORO

(consternată)

Sărmanele petale!

(cearcă să adune petalele de jos, dar se oprește cu resemnare).
Ce-i scuturat odată nu mai re'nvie iar!

TITY

(privind melancolic la cotorul fără foi)

Dar aruncat, ce-i dreptul... oricum, era un dar!

RORO

(mișcată)

Îți pare rău?...

TITY

(dă din cap afirmativ)

RORO

Și mie...

TITY

(brusc)

Roro!

RORO

Da! mi-ești drag!

Mi-ești drag cit nu-ți închipui, laonul meu pribeag e
Mi-ai fost întotdeauna, și mai de mult, și azi
Și fără de gitară, și cu... Și poți să'mi cazi,
De crezi că se cuvine, chiar și 'n genunchi acuma...

TITY

Roro, de-i iar o glumă, hotare are gluma
Și inimile noastre puteri ce's măsurate....
Mi-e frică...

RORO

Fericirea pe slabi îi înspăimîntă!
Ei, să te văd acuma!... Ia harfa ta și cîntă!
(îi întinde ghitara)

TITY

Surdină la gitară!

RORO

(trezind un acor)

Cum? Nu sintem de-acord?

Ce? S'a 'ndreptat busola din nou spre polul nord?

TITY

Roro, mi-e frică totuși de-atita fericire....

RORO

Copil ce ești! Ascultă! Intreaga mea iubire
O ai! Auzi? Intreagă! Și'mi dau prea bine seamă
Cît prețuești, de-aceia, vezi, mie nu mi-e teamă!

TITY

(reluându'și veselia)

Ghitara!... Dă'mi ghitara atunci,—și-o sărutare!

RORO

Nu.... să lăsăm ghitara, și pentru rest—răbdare!
Ghitara 'ntre relicvii vom pune-o într'un cui,
Și-acum sărmana floare adună-mi-o s'o pui
In cutioara asta, petală cu petală....

(Tity adună foile de jos și i le dă. Roro le pune în gitară).

Să stea drept mărturie în viața conjugală
Cum într'un scrin închise stau primele scrisori...
Așa, acum ghitara-i mormintul unei flori...
S'o respectăm...

TITY

Și dacă, tirziu, între-amindoi,
S'a declara vreodată iar starea de războiu,
Eu voiu lua ghitara, și ceasul de acum,
Trezit ca printr'un farmec de anticul parfum,
Ne-a slătui mai bine ca interpreții' legii:
In loc de paragrafe, cu două-trei arpégii
Voiu readuce 'n casă pierduta armonie....

(schimbînd tonul și ridicînd mantaua)

Dar cu mantaua asta ce facem?...

RORO

Panoplie!

Și scara, și mantaua... Să le-atîrnăm pe toate!
Și luna....

TITY

Da, și luna...

RORO

Păcat că nu se poate
S'o punem ca *ex-voto*....

TITY

Roro!... și tot decorul
Acestei nopți în care eu, pseudozburătorul,
Modernizat cu totul, am apărut pe scenă,
Trezind florile 'n straturi cu-a mantei mele trenă,
Tot ce trăește 'n colțul acesta de natură
Să nu-l lăsăm să piară.... Vezi, ce frumos e cerul!
Ca 'ntr'un *Kodak* în suflet noi să-i furăm misterul
Și să-l păstrăm de-apururi în camera-i obscură....

RORO

Nu mă opun....

TITY

(grav)

Atuncea nu mai mișca....
(Se apropie, și cu gesturi exagerate de fotograf)

Iar eu...

Profît!... Și-acum.... (o sărură)

RORO

(surprinsă)

Ce-i asta?

TITY

(rizind)

Un prim instantaneu!

RORO

Nu ești serios! Nu-i bine... De ce nu ai răbdare?
Nu știi că fericirea-i sporită de-așteptare?
Că'n stăruință-i poate mai multă fericire,
Și mai frumos e drumul ce duce la iubire
Decît iubirea însăși, de multe ori..

TITY

Admis!

Dar vream să mă asigur întâi de nu-i un vis....
Căci am visat atita... Dacăș fi fost Colum,
Aș fi putut, desigur, să scriu, nu un volum,
Ci o bibliotecă cu-a mele jeremiade....
Dacă'r fi fost ca mine acolo unde cade
Zăpada și e cronic amurgul, unde renul
Cel iute de picioare înlocuește trenul,
Acolo unde cerul pe fața lui cea pală

Iși pune roșii farduri de-auroră boreală,
Schimbînd mereu costume, întocmai ca Fregoli,
Făcînd să joace acul magnetic al busolii
Ca 'ntr'un *delirium tremens*, — dac'ar fi fost acolo
S'audă asprul crivăț gemînd lugubru-i solo,
Cu gîndurile'mi negre și triste și amare
Ar fi 'mpletit un ciclu de cîntece polare
Să plîngă toți Laponii ca streșinele vara...

RORO

Dar ce-ai cătat p'acolo?..

TITY

Crezi c'am lăsat eu țara

Așa, de bună voe?... Și-am părăsit eu tot
Ca să urmez o cură de emulsiune Scott
La obirșie însăși?... Nu.... M'am expatriat
Ca să te uit, și totuși degeaba am plecat...
Am suferit atita, Roro, de vrei să'ți spun,
Încît acuma dacă mă port ca un nebun,
E că o fericire prea mare covîrșește
Simțirea omenească...

RORO

Dar eu!...

TITY

Și tu?...

RORO

Firește !

(Se așază amîndoi pe bancă, Tity îi ia mîna).

RORO

(liniștit)

Întîi nu mi-am dat seamă deloc.... dar, mai tîrziu,
O intristare vagă, așa fără să știu,
M'a cucerit cu 'nctel, și-adeseori simțeam
Că cineva lipsește... dar cine?... nu știam...
Pierise parcă verva, și până și Colum
Mă plictisea, sârmanul.... Și 'n urmă, nu știu cum,
Mi-am explicat deodată cine lipsea din casă
Și ce era simțirea aceia ne'nțeleasă...

(pauză)

Și de-am ghicit că tu ești, eu n'am mai întreat,
Dar din minutu-acela, vezi tu, te-am așteptat...

TITY

Roro! Ce farmec are orișice vorbă-a ta !
Eu ceasul ăsta dulce n'o să'l mai pot uita ...

Ce viorie-i umbra!... Vezi colo un leandru...
 Il vezi cum strălucește?... Ai spune-un policandru
 Cu blinde flăcări roze, aprins pentru-o serbare...
 Și 'n scorbura de colo... vezi colo, supt umbrare,
 Unde-un painjen meșter hamacul și-a țesut,
 Cum arde-un strop de rouă ca un diamant pierdut...
 N'o să găsim noi ceasul acesta niciodată!
 Incede-te in mine, Roro, și te îmbată,
 Să ne prefacem una cu tot ce ne'nconjoară...

(Roro se lasă cucerită, plecându-și capul pe umărul lui)

Incede-te in mine, Roro, c'a doua oară
 N'o să găsim noi ceasul acesta... Simți acum
 Subtil cum se strecoară supt ramuri un parfum,
 De parc'ar trece 'n umbră procesii cu buchete?
 Poți să ghicești ca mine, ce floare ni-l trimete?
 Inchide ochii...

(Roro închide ochii și aspiră aerul)

Spune!

RORO

Verbina?

TITY

Nici ea!

RORO

Nu-i măgheranul?

TITY

Nici el...

RORO

Atunci sulfina...

TITY

Nici!

RORO

Spune-atuncea care?

TITY

E crinul! Nu-l simțеști?

Inchide ochii bine... Așa...

(Roro inchide ochii. În timpul acesta Tity se pleacă și-o sărută repede).

RORO

(lăsindu-se îmbrățișată)

Șiret ce ești!

(intră Tanța)

Scena V

Acciași, TANȚA

TANȚA

(intrind, caută pe Roro și negăsind-o pe terasă, se apleacă peste balustradă și asistă la scena sărutării. Ramine uimită un moment, apoi pleacă repede în casă, ca inspirată de-o idee subită, fără să spuе un cuvint).

Scena VI

TITY, RORO, apoi TANȚA, cu tot grupul.

TITY

Ce dulce!...

TANȚA

(intrind cu un aer misterios, urmată de toți)

Sst!... Cometa!...

(Toți își îndreaptă privirile către cer, căutind cometa).

PRALEA

Aș!... farsă!

TANȚA

(din nou întorcindu-se către grup)

Sst!... Incet!...

(Conduși de Tanța, se apropie cu toții de balustradă)

LUCICA

(ridicind din umeri)

Nu văd nimica...

TANȚA

(arătind în grădină banca unde stau Tity și Roro îmbrățișați).

Iat'o! Și încă în duet!

(către Roro și Tity, tare:)

Nu vă jenați!

FETELE

(in cor)

Cometa!

RUDI

(din fund, auzind exclamația)

In fine!

TITY

(ridicindu-se, fără să lese pe Roro de mină)

Da! sint eu...

RORO

Adică noi...

TANȚA

Nici vorbă!

D-na MIREA

(cătră Tity, cu severitate)

Dar bine, domnul meu,

Ce insemnează?...

TITY

Doamnă...

D-na MIREA

Pardon!

RORO

Te rog. mamă!

D-na MIREA

Tu taci!

TITY

Stimată doamnă...

D-na MIREA

Eu cred că se cădea
Ca să-ți anunți sosirea cum face lumea toată...

RORO

(rîzînd)

Cometa nu-și anunță sosirea niciodată!
Și-apoi, la urma urmei, noi toți n'o așteptam?...
In lipsa celeilalte,

(arătînd pe Tity)

eu vă servesc ce am!

D-na MIREA
(muștrător)

Roro!

TITY

Iubită doamnă, văd bine că-s greșit...
Dar ce să fac? E poate cam neobișnuit
Să vii la ceasul ăsta și totuși prea firesc
Să se'nțilnească astfel acei ce se iubesc...
Și eu sînt printre-aceia... La gînduri n'am mai stat
Ci... (arătînd manta și ghitara)
mi-am luat ghitara și manta, și-am plecat
Să-mi cuceresc mireasa...

(arătînd pe Roro)

Mireasa e găsită!

Acuma, ce-mi lipsește e mina ei iubită...
Vă stă'n putere, doamnă, de vreți să nu-mi rămînă
Ca Venera de Milo (indicînd rîna lui Roro)
să-mi dați și-această mină!

(Rid cu toții. În timpul acesta cerul se luminează 'n fund și *Cometa*, ne-observată de nimeni, apare d'asupra copacilor).

D-na MIREA

(răspunzînd lui Tity)

Incet... că despre asta... om descurca-o noi!
Acum, haidem în casă... (cătră Tity și Roro)
Urcați, vă rog, și voi! (Toți rid)

COLUM

(care-a stat deoparte zărește deodată *Cometa* pe cer)

Stați c'a eșit cometa!

TOȚI

(se uită într'acolo. Exclamații de uimire și admirație. *Tity* se oprește din urcat, pe scară, și se razemă de rampă privind, și ținînd cu un braț pe *Roro*).

D-na GUBIN

(ducîndu-și lorneta la ochi)

Ce splendidă-i, copii!

PRALEA

Zburliță-i!

RORO

Ce mai trenă!

TITY

(cu brațul întins către *Cometă*)

Știam eu c'o să vii,
 Colegă vagabondă ! Te presimțeam pe drum...
 Atotstăpinitoare poți să rămii de-acum :
 Rivalitatea noastră de astăzi încetează !...
 Desfășură-ți beteala pe cer, și luminează
 Această clipă sfântă,—și-apoi reia-ți avintul :
 Al tău rămie cerul—că eu prefer pământul !
 Tu du-te și-ți urmează destinul mai departe,
 Și de 'ntilnești în cale pe-amicul nostru Marte,
 Pe Jupiter, Uranus sau alt distins bărbat
 Al cerului,—le spune că Tity s'a fixat.
 Iar dacă vrei acuma să-ți dau și o povață,
 Fixează-te ca mine și tu, că nu-i o viață
 Vagabondajul ăsta prin fel de fel de sfere....
 Ia-ți manta ta de raze și fără 'ntârziere
 Mergi la bătrînul soare de-i cere o planetă...
 Și de acum adio, iubita mea cometă !

D. Anghel și St. O. Iosif.